

**DARBS AR JAUNATNI
PAŠVALDĪBĀS
2022. GADĀ**

apsekojuma ziņojums

SATURS

DARBA AR JAUNATNI SISTĒMAS RAKSTUROJUMS.....	4
Institucionālā sistēma	4
Personāls	4
Finansējums	5
Jauniešu centri	6
Darba ar jaunatni īstenošanas tendences	6
LĪDZDALĪBA UN SADARBĪBA.....	7
Jauniešu līdzdalības mehānismi.....	7
Sadarbība ar NVO, kas veic darbu ar jaunatni	8
Sadarbība ar citām struktūrām.....	8
DARBA AR JAUNATNI STRATĒGISKĀ PLĀNOŠANA	9
Jaunatnes politikas plānošana	9
Nepieciešamais atbalsts.....	10
Valsts prioritātes.....	10

IEVADS

2022. gada sākumā 43 Latvijas pašvaldībās dzīvoja 234 587 jaunieši vecumā no 13 līdz 25 gadiem, kas bija 12,51 % no iedzīvotāju kopskaita¹. Pašvaldībās veiktajam darbam ar jaunatni ir būtiska nozīme jauniešu pilnvērtīgai un vispusīgai attīstībai, dzīves kvalitātes uzlabošanai un līdzdalības stiprināšanai. Saskaņā ar Jaunatnes likumu "Pašvaldība, pildot savas funkcijas, veic darbu ar jaunatni, ievērojot jaunatnes politikas pamatprincipus un valsts jaunatnes politikas attīstības plānošanas dokumentus. Pašvaldība plāno darbu ar jaunatni, izstrādājot pašvaldības jaunatnes politikas attīstības plānošanas dokumentus. Pašvaldība nodrošina institucionālu sistēmu darbam ar jaunatni.". 2022. gadā stājās spēkā jaunais Pašvaldību likums, nosakot darbu ar jaunatni kā pašvaldību autonomo funkciju.

Izglītības un zinātnes ministrija katru gadu īsteno aptauju par darbu ar jaunatni īstenošanu pašvaldībās iepriekšējā gadā. Aptaujā ir ietverti jautājumi par darbu ar jaunatni institucionālo sistēmu un finansējumu, par darbu ar jaunatni īstenošanu, par jaunatnes politikas plānošanu un sadarbību jaunatnes jomā, kā arī par citiem jaunatnes politikas un darbu ar jaunatni aspektiem.

Aptauja par darbu ar jaunatni pašvaldībās 2022. gadā tika īstenota 2023. gada martā un aprīlī. Aptaujas ietvaros tika saņemta informācija no visām, 43, Latvijas pašvaldībām.

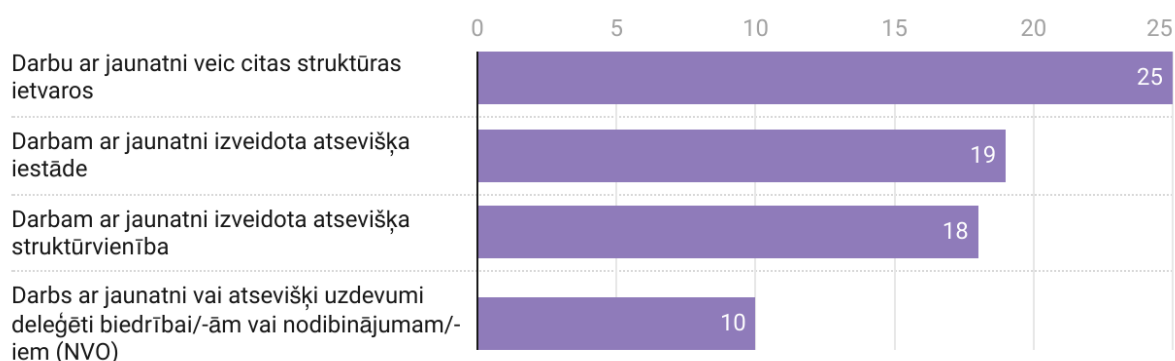
¹ Saskaņā ar CSP datiem.

DARBA AR JAUNATNI SISTĒMAS RAKSTUROJUMS

Institucionālā sistēma

2022. gadā 19 Latvijas pašvaldībās darbu ar jaunatni veikšanu ir īstenojusi atsevišķa pašvaldības iestāde, 18 pašvaldības ir norādījušas, ka darbam ar jaunatni ir izveidota atsevišķa struktūrvienība (sk. Attēls Nr. 1.). Šeit būtu jānorāda, ka abas šīs kategorijas daļēji pārklājas un vismaz vienu no šiem variantiem ir atzīmējušas 27 pašvaldības. 25 pašvaldībās darbs ar jaunatni tika veikts citas pašvaldības struktūras ietvaros (10 pašvaldībās tas notika paralēli darbam ar jaunatni atsevišķas iestādes vai struktūrvienības ietvaros). 10 pašvaldības ir deleģējušas darbu ar jaunatni vai atsevišķus uzdevumus NVO, bet tikai vienā no šiem gadījumiem darbs ar jaunatni paralēli netika īstenots kādas pašvaldību struktūras ietvaros.

Attēls Nr.1. Darba ar jaunatni institucionāla sistēma pašvaldībās 2022. gadā, pašvaldību skaits

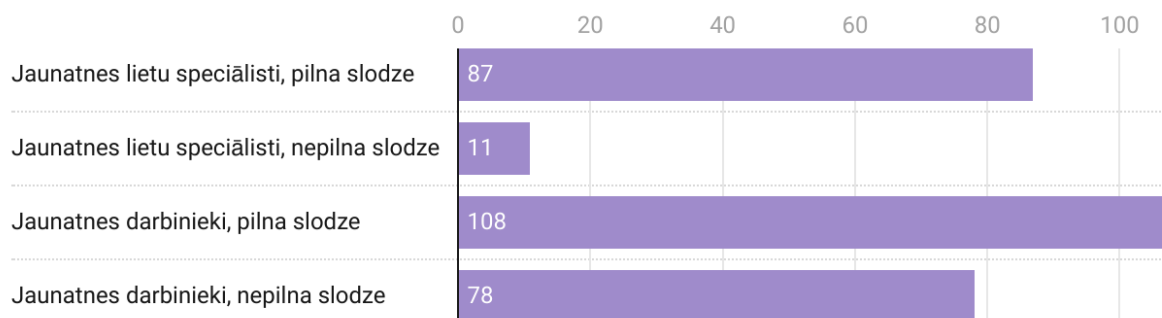

Personāls

Saskaņā ar pašvaldību sniegto informāciju 2022. gada beigās darbā ar jaunatni sistēmā tika iesaistītas 278 pašvaldību algotas personas – jaunatnes lietu speciālisti, jaunatnes darbinieki vai citi pielīdzināmi amati (sk. detalizētāk *Attēls Nr. 2.*). 48 % darba ar jaunatni veicēju, jeb 133 personas, strādāja ilgāk par 3 gadiem, 26 % darba stāžs bija no 1 līdz 3 gadiem, savukārt 26 % bija uzsākuši darbu 2022. gadā.

2022. gada beigās brīvo vakanču skaits jaunatnes lietu speciālistu amatam pašvaldībās bija 3, savukārt jaunatnes darbinieka amatam – 12.

Attēls Nr. 2. Darbā ar jaunatni iesaistītās pašvaldību algotas personas, darbinieku skaits.

Finansējums

42 pašvaldībās tiek nodrošināts ikgadējs budžeta finansējums darba ar jaunatni sistēmas uzturēšanai, t.i. darba ar jaunatni veicēju atalgojumam, infrastruktūras uzturēšanai u.c. Ne visas pašvaldības ir spējušas aprēķināt šī finansējuma kopējo apjomu, norādot, ka to nav iespējams atsevišķi izdalīt. Atbilstoši sniegtajai informācijai, kopējais pašvaldību budžeta finansējuma apjoms darba ar jaunatni sistēmas uzturēšanai 2022. gadā sastādīja vismaz 5 292 255 EUR. 31 pašvaldībā tika nodrošināts finansējums jauniešu un jaunatnes organizāciju iniciatīvām, t.sk. projektu konkursiem, kopējā apjomā 785 247 EUR. Tādējādi kopējais pašvaldību budžeta finansējums darbam ar jaunatni 2022. gadā sastādīja 6 077 502 EUR.

37 pašvaldībās tika sniegts materiālais un/vai pakalpojumu atbalsts jaunatnes organizāciju vai jauniešu iniciatīvu grupu īstenotiem projektiem un aktivitātēm.

38 pašvaldībās tika piesaistīts projektu finansējums jaunatnes jomas projektu īstenošanai. Pašvaldības ir saņēmušas atbalstu Jaunatnes politikas valsts programmas, "Erasmus+", "Eiropas solidaritātes korpusa", "PROTI un DARI!" un citu programmu ietvaros.

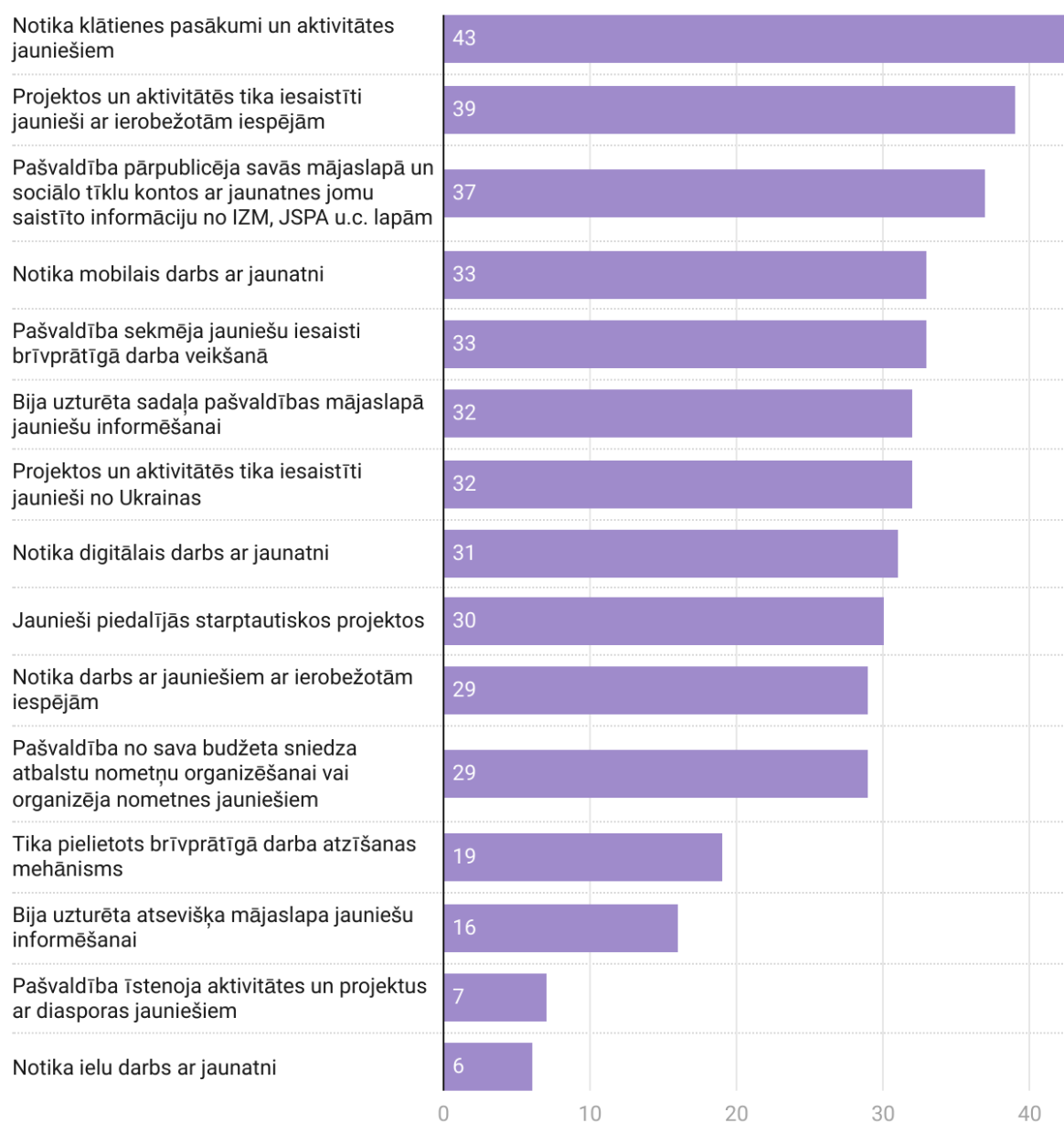
Jauniešu centri

2022. gadā 40 Latvijas pašvaldībās darbojās 173 pašvaldību dibinātie un uzturētie jauniešu centri vai līdzīgās neformālās izglītības un brīvā laika iestādes, kā arī 19 NVO dibinātie un uzturētie jauniešu centri.

DARBA AR JAUNATNI ĪSTENOŠANA

Darba ar jaunatni īstenošanas tendences

Attēls Nr. 3. Darba ar jaunatni īstenošanas tendences 2022. gadā, pašvaldību skaits.

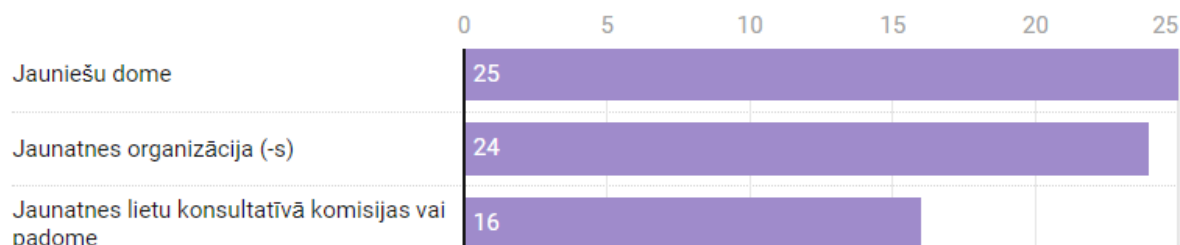
2022. gadā, beidzoties Covid-19 pandēmijas ierobežojumiem, klātienes pasākumi un aktivitātes notika visās 43 pašvaldībās (sk. *Attēls Nr. 3.*). Absolūtā vairākuma (39) pašvaldību projektos un aktivitātēs tika iesaistīti jaunieši ar ierobežotām iespējām, tomēr uz to, ka ar šiem jauniešiem tika veikts darbs, norāda tikai 29 pašvaldības. 37 pašvaldības regulāri pārpublicēja savos resursos ar jaunatnes jomu saistīto informāciju no IZM, JSPA un citām institūcijām, savukārt 32 pašvaldībām bija sadaļa pašvaldības mājaslapā jauniešu informēšanai un 16 pašvaldībām bija atsevišķa mājaslapa šim mērķim. 31 pašvaldībā notika digitālais darbs ar jaunatni, savukārt mobilais un ielu darbs ar jaunatni notika attiecīgi 33 un 6 pašvaldībās. Brīvprātīgā darba veicināšana un atzīšana bija svarīga 33 un 19 pašvaldībām attiecīgi, kamēr 29 pašvaldības no sava budžeta atbalstīja nometņu organizēšanu vai pat tās organizēja. Nelielā skaitā (7 pašvaldībās) tika īstenotas aktivitātes un projekti ar diasporas jauniešiem, savukārt Ukrainas jaunieši piedalījās projektos un aktivitātēs 32 pašvaldībās.

LĪDZDALĪBA UN SADARBĪBA

Jauniešu līdzdalības mehānismi

Saskaņā ar pašvaldību sniegto informāciju, 2022. gadā 25 pašvaldībās darbojās jauniešu dome, jaunatnes organizācijas darbojās 24 pašvaldībās, un tikai 16 pašvaldībās darbojās jaunatnes lietu konsultatīvā komisija vai padome (sk. *Attēls Nr.4.*).

Attēls Nr. 4. Jauniešu līdzdalības mehānismi, pašvaldību skaits

Atbildot uz jautājumu par to, kā tiek nodrošināta jauniešu līdzdalība konsultatīvajā padomē, pašvaldības ir norādījušas, ka jaunieši tika iekļauti

komisijas sastāvā 11 pašvaldībās, 7 pašvaldībās jaunieši sniedza priekšlikumus pašvaldības lēmumu, normatīvo aktu un citu dokumentu pilnveidošanai, savukārt 6 pašvaldībās jaunieši ierosināja sev būtisku jautājumu iekļaušanu komisijas darba kārtībā un izstrādāja priekšlikumus jaunatnes politikas attīstībai, kuru pārrunāšana notika komisijā; kārtība, kā jaunieši tiek iesaistīti komisijas darbībā, tika izstrādāta 4 pašvaldībās.

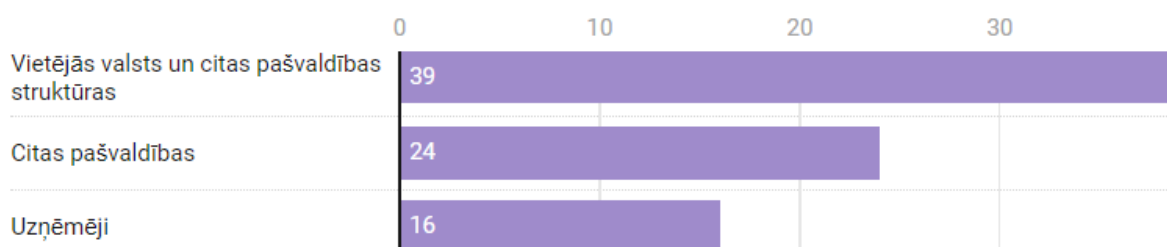
Sadarbība ar NVO, kas veic darbu ar jaunatni

2022. gadā 41 pašvaldībā darbojās biedrības un nodibinājumi (NVO), kas veic darbu ar jaunatni. NVO, kas veic darbu ar jaunatni, dažādās pašvaldībās svārstījās no 1 līdz 20, vislielākais to skaits ir bijis Rīgā, kur pašvaldība regulāri sadarbojās ar vairāk nekā 40 organizācijām. Uz to, ka notika sadarbība ar NVO, kas veic darbu ar jaunatni, ir norādījušas 37 pašvaldības, savukārt 12 pašvaldībās šīm organizācijām tika deleģēti dažādi uzdevumi: gan darbs ar jaunatni, gan atbalsts Ukrainas civiliedzīvotājiem, gan dažādu citu aktivitāšu īstenošana.

Sadarbība ar citām struktūrām

Darba ar jaunatni jomā pašvaldības aktīvi sadarbojas arī ar citām institūcijām. Tā 2022. gadā 39 pašvaldības jaunatnes jomā sadarbojās ar vietējām valsts un ar citām pašvaldības struktūrām, 37 respondenti ir norādījuši, ka notika sadarbība ar citām pašvaldībām, savukārt 33 pašvaldībās notika sadarbība ar uzņēmējiem (sk. *Attēls Nr.5.*).

Attēls Nr.5. Institūcijas, ar kurām 2022. gadā notika sadarbība jaunatnes jomā, pašvaldību skaits

DARBA AR JAUNATNI STRATĒGISKĀ PLĀNOŠANA

Jaunatnes politikas plānošana

Lai nodrošinātu jaunatnes politiku atbilstību jauniešu vajadzībām un interesēm, pašvaldībās izmanto dažādus instrumentus: gandrīz visās (42) pašvaldībās ne retāk kā reizi 2-3 gados tiek apzināti un apkopoti jauniešu viedokļi un vajadzības, 36 pašvaldības ir izveidojušas konkrētus mehānismus, sistēmas vai instrumentus, lai apzinātu un izprastu jauniešu viedokļus un vajadzības, savukārt 26 pašvaldībās reizi gadā tiek apkopota statistika par pašvaldības teritorijā dzīvojošajiem jauniešiem.

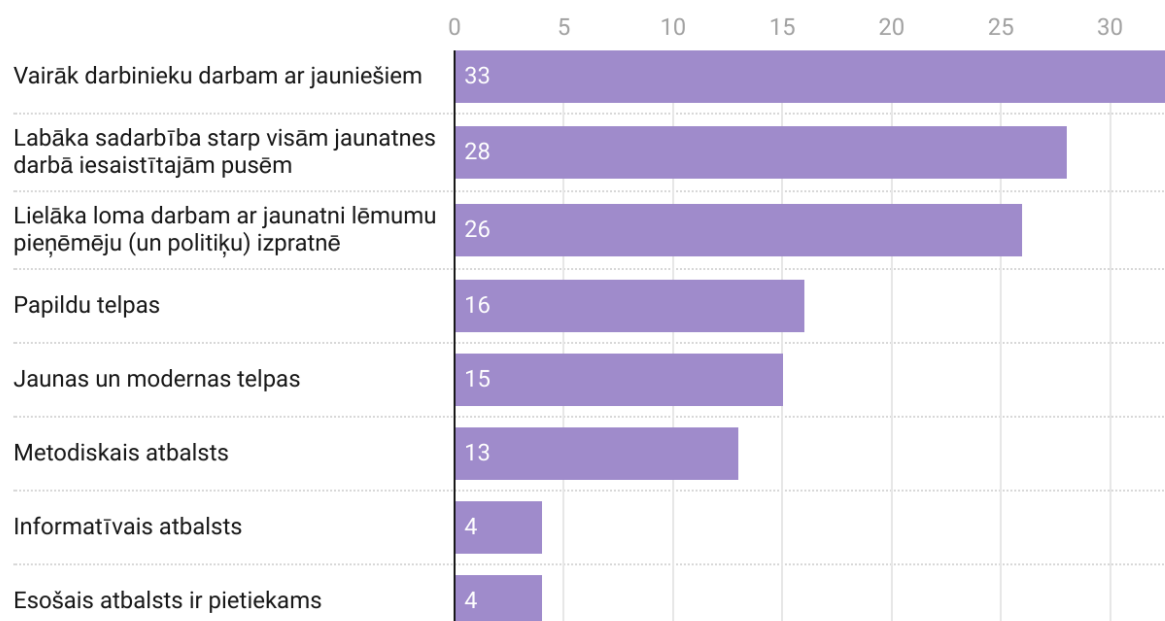
Atbildot uz jautājumu, vai 2022. gada laikā notika pasākumi, lai apzinātu jauniešu viedokļus un vajadzības, lielākā daļa – 34 pašvaldības – atbildējušas, ka organizēja diskusijas ar jauniešiem. 25 pašvaldības veica aptaujas, kas sniedza skaidrāku priekšstatu par jauniešu vajadzībām un viedokļiem. Savukārt 22 pašvaldībās izmantotas sociālo mediju platformas, lai monitorētu un izprastu jauniešu viedokļus un intereses, kas pašvaldībām ļauj sekot līdzi aktuālām jauniešu tendencēm un jautājumiem. 21 pašvaldība rīkoja jauniešu forumus, kas ir vērtīgas platformas diskusijām un ideju apmaiņai starp jauniešiem un lēmumu pieņēmējiem. Savukārt tikai 3 pašvaldības 2022. gadā veica pētījumus, kas ļāva izpētīt jauniešu uzskatus un vajadzības plašāk un detalizētāk. Vērtīgi norādīt, ka nav nevienas pašvaldības, kas atbildētu, ka 2022. gadā netika apzināti jauniešu viedokļi un vajadzības.

2022. gadā 17 pašvaldībās ir bijis spēkā esošs atsevišķs pašvaldības jaunatnes politikas attīstības plānošanas dokuments, 34 pašvaldībās jaunatnes politikas attīstība ir plānota citos pašvaldības politikas plānošanas dokumentos, piemēram, pašvaldības attīstības stratēģijā vai attīstības programmā, bet 30 pašvaldības reizi gadā veic darba ar jaunatni progresu izvērtējumu un nosaka prioritātes nākamajam gadam. 38 pašvaldībās jaunatnes politikas plānošana tika sasaistīta ar nacionālā līmeņa plānošanas dokumentiem.

Nepieciešamais atbalsts

Pašvaldību atbildes uz jautājumu par nepieciešamajiem resursiem un atbalstu efektīvākai darba ar jaunatni īstenošanai atklāj dažādas nepieciešamības un prioritātes. 33 pašvaldību ieskatā būtu svarīgi palielināt darbā ar jaunatni iesaistīto personu skaitu. Tāpat arī labāka sadarbība starp visām jaunatnes darbā iesaistītajām pusēm tiek uzskatīta par būtisku faktoru, kā norāda 28 pašvaldības. 26 pašvaldības izceļ nepieciešamību pēc lielākas lomas darbam ar jaunatni lēmumu pieņēmēju (un politiķu) izpratnē. Tālāk, 16 pašvaldības norāda uz nepieciešamību pēc papildu telpām, bet 15 pašvaldības norāda uz nepieciešamību pēc jaunām un modernām telpām. Citas prioritātes, kas ir minētas, ir metodiskais atbalsts, kā norāda 13 pašvaldības, un informatīvais atbalsts, kā norāda 4 pašvaldības. 4 pašvaldības uzskata, ka esošais atbalsts ir pietiekams.

Attēls Nr. 6. Pašvaldību vajadzības efektīvākai darba ar jaunatni īstenošanai, pašvaldību skaits.

Valsts prioritātes

Atbildot uz jautājumu par to, kādām jābūt valsts prioritātēm jaunatnes politikā tuvākajos gados (sk. *Attēls Nr. 7.*), respondentiem bija iespējams izvēlēties līdz 3 prioritātēm no piedāvātā saraksta. Visbiežāk, 17

pašvaldībās, tiek uzsvērts, ka ir nepieciešams veicināt jauniešu līdzdalību un brīvprātīgo darbu. Tāpat nozīmīga prioritāte ir arī lauku jauniešu attīstības un iespēju veicināšana, kā norādījušas 15 pašvaldības. Savukārt 14 pašvaldības uzsver nepieciešamību veicināt jauniešu psiholoģisko un emocionālo labklājību, un tik pat liels pašvaldību skaits akcentē darbu ar jaunatni prestižu un atzišanu. Tālāk, 11 pašvaldības izvirza kā prioritāti jauniešu nodarbinātības veicināšanu, tostarp jauniešu sociālās uzņēmējdarbības attīstības veicināšanu. Mobilā darba ar jaunatni attīstība ir svarīga tikpat lielam pašvaldību skaitam. 9 pašvaldības norāda uz sociālās iekļaušanas un neiecietības apkarošanas svarīgumu. Citas svarīgas prioritātes, kas minētas, ir jauniešu seksuālās un reproduktīvās veselības stiprināšana un seksuālā izglītība, administratīvā sloga mazināšana projektu īstenošanā, un darbā ar jaunatni iesaistītā personāla kapacitātes stiprināšana un kompetences celšana. Visretāk tiek minētas tādas prioritātes kā vardarbības mazināšana jauniešu vidū, darbs ar jauniešiem ar ierobežotām iespējām, starpinstitūciju sadarbības sekmēšana, ielu un digitālā darba ar jaunatni attīstība, neformālās izglītības atzišana nacionālajā līmenī un jaunatnes NVO kapacitātes stiprināšana.

-

Attēls Nr. 7. Pašvaldību izvēlētās prioritātes jaunatnes politikas jomā valsts līmenī, pašvaldību skaits

